

TÍNH TÍCH CỰC TRONG HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

PHAN THỊ TÔ OANH^{1*}, LƯƠNG THỊ KIM NGÂN²

¹ Khoa Thương mại & Du lịch, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh

² Học viên Cao học K30.1, Trường Đại học Sư Phạm Thành phố Hồ Chí Minh

*Tác giả liên hệ: phanthitooanh@iuh.edu.vn

Tóm tắt. Việc tham gia các hoạt động xã hội (HDXH) với sinh viên có tầm quan trọng, ý nghĩa lớn trong việc giúp sinh viên trưởng thành, tự tin bước vào đời, tuy nhiên thực tế vẫn còn một bộ phận sinh viên chưa tích cực thực hiện hoạt động này. Bài viết này trình bày kết quả khảo sát thực trạng tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh cùng với yếu tố ảnh hưởng và biện pháp tác động đến nó. Theo số liệu khảo sát thực trạng, tính tích cực trong HDXH của sinh viên đạt mức độ chung là mức “khá” và có sự chênh lệch trong mức độ tính tích cực biểu hiện qua 3 mặt (nhận thức về mục đích tham gia và ý nghĩa HDXH, sẵn sàng chủ động tham gia và kiên trì nỗ lực vượt khó).

Từ khóa: Tính tích cực, hoạt động xã hội, sinh viên

ENTHUSIASM IN SOCIAL ACTIVITIES OF STUDENTS OF THE INDUSTRIAL UNIVERSITY OF HO CHI MINH CITY

Abstract. Participating in social activities (SA) is very important students in helping them develop and succeed in life, but there who are not active in joining these activities. This article presents the results of a survey on the Industrial University of Ho Chi Minh City students' enthusiasm in participation in social activities along with factors influential to their participation and solutions for improvement. According to the findings the students' enthusiasm in social activities reached fair level and there was a difference in the degree of enthusiasm reflected in 3 aspects (perception of the purpose of participation and meaning of social activities, willingness for active participation and persistent efforts to overcome difficulties).

Keywords: Enthusiasm, social activities, students

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sinh viên là một bộ phận thanh niên ưu tú, là lực lượng tri thức trẻ, tương lai của đất nước. Với sinh viên, thời gian ngồi trên giảng đường đại học là thời gian vô cùng quan trọng để tích lũy về tri thức, kỹ năng; giúp sinh viên tự tin bước vào đời. Trước những mà thời đại mới đặt ra, người sinh viên càng phải thể hiện tính chủ động tích cực của mình không chỉ trong hoạt động học tập mà còn trong hoạt động xã hội.

Khi tham gia các hoạt động xã hội, dù với vai trò tình nguyện viên hay cộng tác viên, sinh viên đều được bước ra khỏi không gian lớp học, tập làm việc trong một hệ thống có tổ chức, rèn luyện cho bản thân nhiều kỹ năng mềm như giao tiếp liên cá nhân, hoạt động nhóm, lãnh đạo... và trau dồi nhiều kiến thức chuyên môn cũng như thực tiễn để hỗ trợ cho công việc sau khi ra trường.

Thực tế, qua báo cáo mới nhất của Hội sinh viên Việt Nam, tổng kết công tác hội và phong trào sinh viên năm 2019-2020 cho thấy: Vẫn còn một bộ phận sinh viên vi phạm pháp luật, *sống thiếu lý tưởng, thiếu trách nhiệm, thiếu các kỹ năng cần thiết; chưa tích cực tham gia các hoạt động tập thể, các hoạt động tình nguyện*; bị ảnh hưởng bởi các thông tin, quan điểm, trào lưu xấu độc trên mạng xã hội.

Báo cáo tổng kết công tác Hội và phong trào sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh trong 3 năm gần đây từ 2017 - 2020 cho thấy: Các chương trình tình nguyện lớn có những bước tiến đáng kể, công tác Hội và phong trào sinh viên có bước phát triển đáng khích lệ. Ngày càng có nhiều hoạt động bổ ích thiết thực, đi vào chiều sâu, thu hút đông đảo sinh viên tham gia, đặc biệt là phong trào tình nguyện vì cộng đồng, hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao phát triển mạnh. Tuy nhiên vẫn còn một số hoạt động chỉ dừng lại ở cấp trường, một số đơn vị đào tạo chưa nhiệt tình hỗ trợ cho công tác Đoàn - Hội. Quá trình chuyển giao cán bộ Hội còn chậm. Cơ chế chính sách của trường đối với hoạt động của Hội và phong trào sinh viên còn hạn chế. Một số phong trào còn khuôn mẫu, cứng nhắc, thiếu sáng tạo trong khâu tổ chức nên một số chương trình chưa thu hút được sinh viên.

Qua lý luận và thực tiễn trên có thể thấy được tầm quan trọng và ý nghĩa của việc tham gia các hoạt động xã hội đối với sinh viên, tuy nhiên vẫn còn một bộ phận sinh viên chưa tích cực tham gia các hoạt động xã hội. Thực tiễn cho thấy, công tác và phong trào sinh viên trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh vẫn còn những hạn chế và cần phải có giải pháp thu hút sinh viên tham gia hơn nữa. Vì vậy, việc tìm hiểu tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên, những yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực và đưa ra những biện pháp phát huy tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên là điều rất cần thiết trong giai đoạn hiện nay. Từ đó bài báo “Tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh” được xác lập.

2. CƠ SỞ LÝ LUẬN

2.1. Các khái niệm cơ bản về tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên

2.1.1 Tính tích cực

Từ điển Tâm lý học của tác giả Vũ Dũng định nghĩa: Tính tích cực là khả năng thực hiện chuyển động có chủ định và thay đổi của cơ thể sống dưới tác động của những tác nhân kích thích bên trong và bên ngoài. Tính tích cực được xây dựng theo xác suất dự báo về sự phát triển sự kiện trong môi trường và tình trạng của cơ thể trong đó, mà trong tâm lý học nó tương ứng với hoạt động. Tính tích cực nhân cách là khả năng con người thực hiện sự biến đổi mang ý nghĩa xã hội trong thế giới trên cơ sở tiếp thu kho tàng văn hóa vật chất và tinh thần, được thể hiện ở tính sáng tạo, những hành động ý chí, giao tiếp. Tính tích cực của nhân cách được thể hiện ở sự sáng tạo, ở các hành động ý chí và trong giao tiếp (Vũ Dũng, 2008).

Các nhà Tâm lý học Việt Nam như: Phạm Minh Hạc, Trần Trọng Thủy, Nguyễn Ánh Tuyết, Nguyễn Quang Uẩn... trên quan điểm tiếp cận hoạt động-nhân cách-giao tiếp đều thống nhất cho rằng: Tính tích cực là một phẩm chất nhân cách điển hình của con người. Các thành tố tâm lý của tính tích cực là nhu cầu, động cơ, hứng thú, niềm tin, lý tưởng. Do đó, đã nói tới tính tích cực có nghĩa nói đến tính chủ thể trong hoạt động, tính tương đối ổn định và bền vững của thuộc tính tâm lý này. Tính tích cực là đặc trưng hoạt động của con người.

Nghiên cứu xác định khái niệm tính tích cực như sau: *Tính tích cực là một phẩm chất nhân cách điển hình của con người, gắn liền với trạng thái hoạt động của chủ thể. Tính tích cực biểu hiện ở sự nhận thức về mục đích và ý nghĩa của hoạt động, sự sẵn sàng chủ động, sự kiên trì nỗ lực vượt khó để mang lại kết quả cao trong hoạt động.*

2.1.2 Hoạt động xã hội

Khái niệm hoạt động xã hội dưới góc độ tâm lý học, theo tác giả Phạm Mạnh Hà thì hoạt động xã hội là hoạt động có ý thức, có chủ đích, thể hiện tính tích cực xã hội của các cá nhân khi tham gia vào các công việc chung của cộng đồng. Hoạt động xã hội thể hiện tính tích cực cao độ của cá nhân biểu hiện ở tính chủ động, tính tự giác, quyết đoán, tính nhận thức, tính ý chí khi vượt qua những khó khăn để thực hiện đến cùng hoạt động nhằm mang lại những lợi ích tốt đẹp cho cộng đồng và xã hội (Phạm Mạnh Hà, 2017).

Tác giả Lê Thị Thủy thì cho rằng: Hoạt động xã hội là hoạt động có ý thức, có tính tự giác được thực hiện trong mối quan hệ với người khác, cùng với người khác nhằm mang lại những lợi ích cho bản thân và cho người khác (Lê Thị Thủy, 2019).

Từ những định nghĩa như trên, trong nghiên cứu này chúng tôi định nghĩa hoạt động xã hội như sau: *Hoạt động xã hội là hoạt động có ý thức, có chủ đích, thể hiện tính tự giác của cá nhân khi tham gia vào các công việc chung của cộng đồng, nhằm mang lại lợi ích tốt đẹp cho bản thân và xã hội.*

Tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên

Căn cứ trên khái niệm về tính tích cực hoạt động xã hội thì : “Tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên” được hiểu là *sự nhận thức về mục đích và ý nghĩa của hoạt động xã hội, sự sẵn sàng chủ động, sự kiên trì nỗ lực vượt khó để mang lại kết quả cao khi tham gia hoạt động xã hội trong thời gian sinh viên học tập rèn luyện tại các trường đại học và cao đẳng, nhằm mang lại lợi ích tốt đẹp cho bản thân và xã hội.*

2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên

2.2.1. Yếu tố chủ quan

Tính trách nhiệm

Trách nhiệm xã hội là sự tuân thủ một cách có ý thức chuẩn mực xã hội của cá nhân hay nhóm xã hội. Tính có ý thức của sự tuân thủ dựa trên những hiểu biết của cá nhân về chuẩn mực đạo đức xã hội, về chuẩn mực luật pháp đồng thời cũng phải dựa trên tinh thần hướng đến cộng đồng, hoạt động vì cộng đồng chung, đặt mình trong cộng đồng.

Biểu hiện của sinh viên có tinh thần trách nhiệm là sinh viên nhận thấy mình cần phải có bổn phận làm nhiều việc tốt hơn nữa cho cộng đồng. Niềm vui của họ là được cống hiến, mang lại những giá trị tích cực cho xã hội. Trong quá trình tham gia họ chủ động làm việc, không đùn đẩy trách nhiệm, cùng nhau chia sẻ công việc với các thành viên khác, luôn chấp hành dù việc đó là việc khó. Không chỉ bản thân tích cực tham gia vào các hoạt động xã hội, mà sinh viên còn lan tỏa những giá trị, những hành động tốt đẹp của mình cho những người xung quanh noi theo, vận động bạn bè, người thân cùng tham gia. Đó chính là những biểu hiện tính trách nhiệm của sinh viên khi tham gia các hoạt động xã hội.

Động cơ tham gia

Muốn việc tham gia hoạt động xã hội của sinh viên diễn ra một cách thuận lợi và có kết quả, phải tạo cho hoạt động này một lực thúc đẩy mạnh mẽ, đó là động cơ tham gia. Động cơ tham gia các hoạt động xã hội chính là sự thể hiện cụ thể của nhu cầu tham gia, là lực thúc đẩy sự tham gia hoạt động xã hội của sinh viên đạt kết quả cao. Nhờ có động cơ tham gia đúng đắn sẽ phát huy tính tích cực tham gia các hoạt động xã hội của sinh viên để họ hiểu rõ hơn mục đích của việc tham gia các hoạt động này. Nhờ có động cơ tham gia đúng đắn mà sinh viên sẽ chủ động hơn trong việc sắp xếp thời gian để tham gia, khắc phục mọi khó khăn, trở ngại trong quá trình tham gia.

Một động cơ có thể thúc đẩy nhiều hành động khác nhau và ngược lại, một hành động có thể được thúc đẩy bởi nhiều động cơ khác nhau như: Tham gia để được cống hiến cho cộng đồng. Cống hiến là sự hy sinh của bản thân, không màng đến lợi ích cá nhân mà làm việc hết mình vì người khác, vì tập thể, vì cộng đồng. Họ sẽ tham gia một cách hết mình, toàn tâm toàn ý, cống hiến hết tâm sức để tham gia một cách tốt nhất; Tham gia vì muốn giúp đỡ cho những người có hoàn cảnh khó khăn; Tham gia vì thành tích chung của tập thể; Sinh viên tham gia để đạt danh hiệu thi đua cá nhân... Như vậy cán bộ Đoàn viên, Hội sinh viên cần hiểu được động cơ tham gia của từng đối tượng sinh viên ở từng hoạt động xã hội cụ thể, để có biện pháp tuyên truyền phù hợp nhằm phát huy cao tính tích cực của họ trong quá trình tham gia hoạt động.

Nhu cầu giao tiếp

Hoạt động là điều kiện để thực hiện quan hệ giao tiếp giữa con người với con người. Cụ thể như chỉ khi hoạt động cùng nhau, làm việc cùng nhau, con người mới có thể giao tiếp một cách tích cực và hiệu quả mà trong trường hợp khác thì giao tiếp gần như rất khó có thể diễn ra (Huỳnh Văn Sơn, Nguyễn Thị Tứ, Bùi Hồng Quân, Nguyễn Hoàng Khắc Hiếu, 2011).

Như vậy, thông qua việc tham gia các hoạt động xã hội trong môi trường đại học sẽ giúp sinh viên thỏa mãn nhu cầu giao tiếp của bản thân, hình thành các mối quan hệ với bạn bè và những người xung quanh. Qua đó giúp họ có được lòng tin cậy và sự thân thiện, sự cởi mở, sự sẻ chia và giúp đỡ nhau nhiều hơn. Trong đó, tính thiện cảm trong giao tiếp, được thể hiện rất rõ trong quá trình tham gia hoạt động xã hội.

2.2.2. Yếu tố khách quan

Yếu tố gia đình

Gia đình là cái nôi, quy định phần lớn nhân cách của mỗi người. Cha mẹ và người thân trong gia đình góp phần rất lớn cho định hướng lối sống, là người dạy dỗ, uốn nắn con cái về đạo đức phép tắc, cách ứng xử. Bầu không khí, lối sống, phương pháp giáo dục của gia đình và tấm gương sống thực tế của cha mẹ đều ảnh hưởng lớn đến nhân cách của trẻ (Huỳnh Văn Sơn, Lê Thị Hân, Trần Thị Thu Mai, Nguyễn Thị Uyên Thy, 2013).

Yếu tố gia đình ảnh hưởng không nhỏ đến tính tích cực tham gia hoạt động xã hội của sinh viên. Lòng nhân ái, cách ứng xử quan tâm chia sẻ đến những hoàn cảnh khó khăn, tính tích cực tham gia các hoạt động xã hội của cha mẹ sẽ là tấm gương sáng cho con cái noi theo, sẽ là động lực thúc đẩy sinh viên tích cực tham gia các hoạt động xã hội, sống có ích cho bản thân, cho gia đình, cho cộng đồng và xã hội.

Yếu tố truyền thông

Ngày nay với sự phát triển vượt trội của công nghệ kỹ thuật, đặc biệt là mạng xã hội đã giúp cho mọi người có thể tiếp cận thông tin một cách nhanh chóng. Qua các phương tiện truyền thông, sinh viên có thể thấy những hình ảnh khó khăn của các đối tượng cần giúp đỡ, hiểu rõ hơn về những ích lợi và ý nghĩa của việc tham gia các hoạt động xã hội của bản thân đối với cộng đồng, làm tăng thêm niềm tin ở sinh viên về sự

cần thiết tham gia các hoạt động xã hội. Đây là một trong những yếu tố, có tầm ảnh hưởng đến tính tích cực, trong quá trình tham gia hoạt động xã hội của sinh viên.

Yếu tố cách thức tổ chức các hoạt động xã hội của Đoàn, Hội sinh viên ở trường Đại học

Trong môi trường Đại học, có thể nói Đoàn thanh niên, Hội sinh viên là tổ chức gần gũi, quen thuộc trong suốt quãng thời gian ngồi trên giảng đường của sinh viên. Đây là nơi tập hợp sinh viên, hun đúc những hoài bão, lý tưởng tốt đẹp cho thanh niên – sinh viên, định hướng cho họ những giá trị tốt đẹp thông qua các hoạt động xã hội, đồng thời động viên thanh niên – sinh viên ra sức học tập, nghiên cứu khoa học, tích lũy kinh nghiệm cho hoạt động nghề nghiệp sau này. Vì vậy Đoàn thanh niên và Hội sinh viên cần làm tốt công tác tổ chức các hoạt động xã hội để thu hút sinh viên tham gia thêm nữa, phát huy hơn nữa tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên.

3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi

Mục đích: Thu thập thông tin về mẫu khảo sát, tìm hiểu thực trạng, mức độ biểu hiện và các yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực trong HĐXH của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh.

Nội dung:

Phần 1: Thông tin chung của khách thể nghiên cứu như sinh viên năm thứ, giới tính, nơi ở, học lực trong học kỳ gần nhất, làm việc bán thời gian.

Phần 2: Nội dung bảng hỏi bao gồm: Mục đích tham gia các HĐXH của sinh viên, biểu hiện nhận thức, mức độ sẵn sàng, sự kiên trì nỗ lực vượt khó để đạt kết quả cao khi tham gia HĐXH của sinh viên; Các yếu tố ảnh hưởng đến việc tham gia HĐXH của sinh viên; Tìm hiểu thêm các kiến nghị nhằm phát huy tính tích cực trong HĐXH của sinh viên.

Cách thức tiến hành:

Bước 1: Dựa trên cơ sở lý luận của đề tài, tác giả tiến hành xây dựng hệ thống câu hỏi, thang đo Likert 5 mức độ để khảo sát.

Bước 2: Tiến hành phát bảng hỏi thử sau đó chỉnh sửa, bổ sung bảng hỏi cho phù hợp.

Bước 3: Phát bảng hỏi chính thức, thu về kiểm tra lại các phiếu trả lời để loại bỏ những phiếu không hợp lệ và xử lý số liệu. Phiếu không hợp lệ là những phiếu không trả lời đầy đủ các thông tin cá nhân, các câu hỏi trong phiếu. Số lượng phiếu phát ra là 320 phiếu khảo sát, sau khi thu về và làm sạch dữ liệu, số phiếu hợp lệ còn lại là 300 phiếu.

Phương pháp phỏng vấn

Mục đích: Thu thập, làm rõ thông tin đã thu được số liệu sau khi đã phân tích để có thể đánh giá trung thực, khách quan mức độ biểu hiện và các yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực trong HĐXH.

Nội dung: Mức độ tham gia các HĐXH; Biểu hiện qua các mặt nhận thức, thái độ, hành động; Các yếu tố tác động; Đề xuất giải pháp phát huy tính tích cực trong HĐXH của sinh viên.

Cách thức tiến hành

Bước 1: Các câu hỏi phỏng vấn được thiết kế tương ứng với cấu trúc các phần trong bảng hỏi khảo sát: Bên cạnh đó, phiếu phỏng vấn còn có một vài câu hỏi sâu nhằm thu thập thêm dữ kiện để làm sáng rõ hơn kết quả thu thập được từ phương pháp bảng hỏi. Phỏng vấn được tiến hành trên 2 đối tượng là sinh viên và cán bộ Đoàn, Hội sinh viên.

Bước 2: Phỏng vấn ngẫu nhiên 5 bạn sinh viên không thuộc nhóm mẫu khảo sát câu hỏi để thu thập thông tin, đồng thời phỏng vấn 5 cán bộ Đoàn, Hội sinh viên để có thêm những thông tin khách quan trong quá trình nghiên cứu.

Bước 3: Tổng hợp các câu trả lời phỏng vấn từ bảng ghi chép, ghi âm.

Phương pháp xử lý số liệu bằng thống kê toán học

Mục đích: Xử lý, phân tích các số liệu thu thập được từ phương pháp điều tra bằng bảng hỏi.

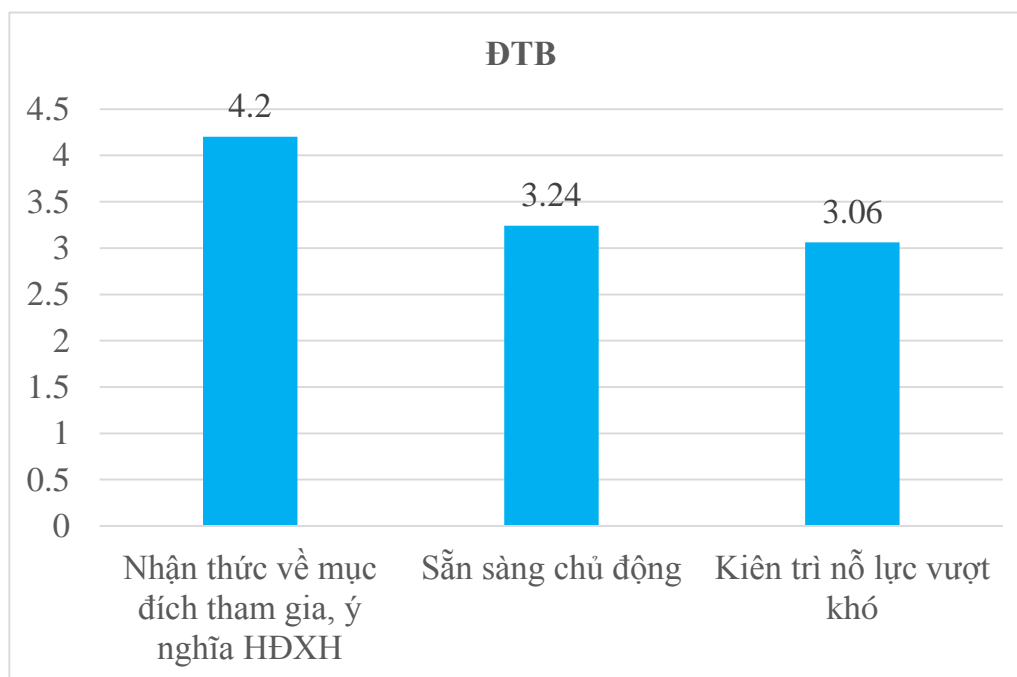
Nội dung: Các phép thống kê được sử dụng trong nghiên cứu: Tần số, tần suất, điểm trung bình, độ lệch chuẩn, kiểm tra độ tin cậy thang đo Cronbach's Alpha, kiểm nghiệm T-Test, kiểm nghiệm tương quan Pearson...

Cách thức tiến hành: Nhập số liệu và xử lý số liệu bằng phần mềm SPSS phiên bản 20.0.

4. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

4.1. Các mặt biểu hiện của tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên trường ĐHCN TP HCM

Từ kết quả nghiên cứu thực tiễn, xử lý thống kê số liệu, các mặt biểu hiện của tính tích cực tham gia HĐXH của sinh viên trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh được tổng hợp như sau:

Biểu đồ 1. Các mặt biểu hiện của tính tích cực trong hoạt động xã hội

Kết quả khảo sát cho thấy tính tích cực trong HĐXH của sinh viên ở mức độ “khá” (ĐTB tổng = 3,50) trong đó mặt nhận thức của sinh viên là “khá” (ĐTB = 4,20), mặt sẵn sàng chủ động ở mức “trung bình” (ĐTB = 3,24) và mặt kiên trì nỗ lực vượt khó cũng ở mức “trung bình” (ĐTB = 3,06).

Như vậy, mặt sẵn sàng chủ động và mặt kiên trì nỗ lực vượt khó tham gia HĐXH của sinh viên chưa tương xứng với mặt nhận thức về mục đích tham gia, ý nghĩa HĐXH. Sở dĩ sinh viên có nhận thức khá cao về mục đích tham gia và ý nghĩa của HĐXH nhưng thực tế thái độ và hành động chỉ ở mức “trung bình” bởi vì một số lý do và các yếu tố tác động ảnh hưởng đến tính tích cực. Khi phỏng vấn sinh viên và cán bộ Đoàn, Hội về đánh giá mức độ tính tích cực trong HĐXH của sinh viên trong trường, chúng tôi nhận được câu trả lời đa phần là “khá” (3/5 là sinh viên và 4/5 là cán bộ Đoàn, Hội). Chia sẻ với chúng tôi vì sao có sự đánh giá này, sinh viên SV1 trả lời rằng “*Em đánh giá tính tích cực của các bạn toàn trường ở mức độ khá bởi vì bên cạnh các bạn tham gia tích cực thì vẫn còn một số bạn chưa tích cực trong quá trình tham gia HĐXH, bởi vì các bạn tham gia cho có để được cộng điểm rèn luyện, cộng ít cũng không sao miễn có điểm cộng là được*”. Sinh viên là cán bộ Đoàn, Hội CB1 chia sẻ thêm “*Tính tích cực của các bạn sinh viên trong trường chỉ ở mức độ khá vì các bạn còn thụ động, ngại giao lưu học hỏi, đa phần các bạn ưu tiên cho việc học nhiều hơn nên ít tham gia hoạt động*”. Ngoài ra, một trong những lý do các sinh viên đưa ra là không có thời gian tham gia hoạt động vì bận học, vì việc làm thêm đã chiếm hết thời gian rảnh của sinh viên. Qua khảo sát, có đến 45% sinh viên tham gia làm thêm ngoài giờ học. Thực tế phỏng vấn sinh viên SV2 chia sẻ “*Ngoài thời gian học tập trên lớp em còn phải đi làm thêm ở cửa hàng tiện lợi để lo chi phí sinh hoạt, đỡ dần một phần cho ba mẹ. Lúc nào có hoạt động nào mà em thích lắm hay bắt buộc phải đi thì em đi nên em không tham gia thường xuyên được*”.

Kết quả hoạt động đã phân nào phản ánh tính tích cực trong HĐXH, khảo sát cho thấy kết quả hoạt động thông qua cảm nhận của sinh viên sau quá trình tham gia HĐXH ở mức “khá” (ĐTB = 3,59). Với số liệu này có thể nhận định về tính tích cực trong HĐXH của sinh viên trường Đại học Công nghiệp Thành phố

Hồ Chí Minh ở mức độ “khá” là hoàn toàn có cơ sở dựa trên khảo sát thực tế các mặt biểu hiện của tính tích cực (nhận thức, thái độ, hành động) và kết quả hoạt động.

4.2. Tương quan giữa các mặt biểu hiện của tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên

Bảng 1. Hệ số tương quan giữa các mặt biểu hiện tính tích cực

Mối tương quan	Hệ số tương quan (r)	Sig
Nhận thức về mục đích tham gia, ý nghĩa HĐXH - Sẵn sàng chủ động	0,477**	0,000
Nhận thức về mục đích tham gia, ý nghĩa HĐXH - Kiên trì nỗ lực vượt khó	0,379**	0,000
Sẵn sàng chủ động - Kiên trì nỗ lực vượt khó	0,677**	0,000

Ghi chú: Ký hiệu ** cho biết rằng cặp biến này có sự tương quan tuyến tính ở mức tin cậy đến 99%

Bảng số liệu thể hiện mối tương quan giữa các mặt biểu hiện của tính tích cực là mối quan hệ qua lại tương đối chặt chẽ. Mỗi cặp có mối tương quan có ý nghĩa về mặt thống kê ($\text{sig} < 0,01$), tạo nên cấu trúc khá chặt chẽ. Điều này thể hiện ở hệ số tương quan tương đối mạnh (r càng tiến về 1). Mối tương quan ở từng cặp của các mặt biểu hiện tính tích cực tham gia HĐXH như sau:

- Mặt sẵn sàng chủ động với mặt kiên trì nỗ lực vượt khó: Hệ số tương quan $r = 0,677$, đây là cặp có mối tương quan mạnh mẽ nhất.

- Mặt nhận thức về mục đích tham gia, ý nghĩa HĐXH với mặt sẵn sàng chủ động: Hệ số tương quan $r = 0,477$, đây là cặp có mối tương quan mạnh mẽ thứ hai.

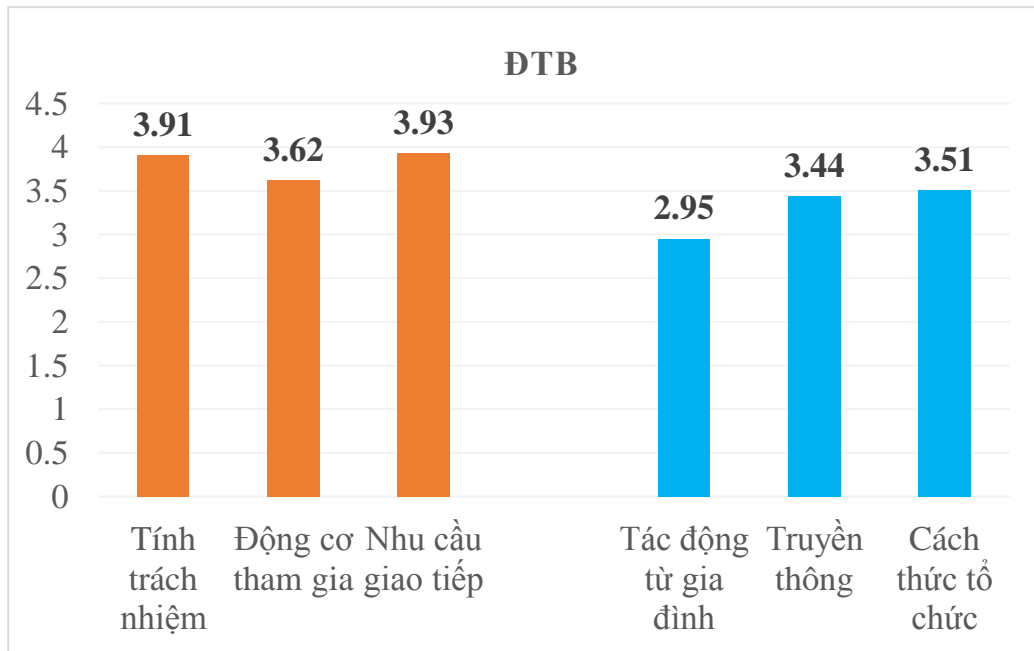
- Mặt nhận thức về mục đích tham gia, ý nghĩa HĐXH với mặt kiên trì nỗ lực vượt khó: Hệ số tương quan $r = 0,379$, đây là cũng là cặp có mối tương quan mạnh.

Như vậy, từng cặp mặt biểu hiện của tính tích cực trong HĐXH đều có mối quan hệ mạnh mẽ thuận chiều với nhau, tạo thành một tổng thể tính tích cực. Điều này có ý nghĩa rằng khi sinh viên nhận thức được mục đích tham gia và ý nghĩa của HĐXH thì sẽ sẵn sàng chủ động, sẽ kiên trì nỗ lực vượt khó tham gia HĐXH. Ngược lại, khi sinh viên không nhận thức được mục đích tham gia, ý nghĩa của HĐXH mang đến cho bản thân và cho cộng đồng thì họ sẽ không sẵn sàng chủ động tham gia, cũng như trong quá trình tham gia không nỗ lực để hoàn thành nhiệm vụ.

Tuy nhiên kết quả khảo sát tính tích cực trong HĐXH cho thấy, mặc dù mức độ nhận thức mục đích tham gia, ý nghĩa của HĐXH ở mức độ “khá” thì mức độ sẵn sàng chủ động tham gia và mức độ kiên trì nỗ lực vượt khó chỉ ở mức “trung bình”. Chúng ta có thể hiểu là, trong thực tế dù sinh viên có nhận thức được mục đích tham gia, hiểu sâu sắc về ý nghĩa của HĐXH đi nữa thì vẫn có thể chưa sẵn sàng chủ động tham gia hay kiên trì nỗ lực vượt mọi khó khăn để đạt kết quả cao trong hoạt động. Từ “biết đến làm” vẫn còn có khoảng cách, ngoài một số lý do đã nêu ở trên thì tính tích cực còn bị tác động, ảnh hưởng bởi một số yếu tố khách quan và chủ quan dưới đây.

4.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực trong hoạt động xã hội của sinh viên

Khi nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực trong HĐXH của sinh viên, chúng tôi phân thành 2 nhóm yếu tố chủ quan và khách quan. Qua khảo sát, chúng tôi nhận thấy nhóm yếu tố chủ quan là nhóm có sự ảnh hưởng hơn nhóm yếu tố khách quan (ĐTB tổng = 3,82), mức độ ảnh hưởng là mức độ “khá”. Yếu tố khách quan có điểm trung bình thấp hơn, đạt mức độ “trung bình” (ĐTB tổng = 3,30). Chúng ta có thể thấy rõ hơn sự tác động của từng yếu tố thuộc 2 nhóm này qua biểu đồ dưới đây.

Biểu đồ 2. Mức độ ảnh hưởng của các yếu tố chủ quan và khách quan

* Xét mức độ ảnh hưởng của các yếu tố thuộc nhóm yếu tố chủ quan:

Nhìn vào biểu đồ, chúng ta có thể thấy tất cả các yếu tố thuộc về nhóm yếu tố chủ quan đều đạt mức độ “khá”, trong đó yếu tố về “Nhu cầu giao tiếp” là yếu tố có thứ hạng cao nhất (ĐTB = 3,93). Chia sẻ lý do vì sao tham gia các HĐXH, bạn SV3 chia sẻ “*Em rất thích tham gia các HĐXH vì có thể được thư giãn sau những giờ học căng thẳng, được trò chuyện với bạn bè, bên cạnh đó còn có thêm những mối quan hệ mới, làm quen thêm nhiều bạn mới*”. Bạn SV5 chia sẻ với chúng tôi rằng “*Ngoài việc học ra em không có làm gì thêm, nên cũng có thời gian rảnh mà nằm ở nhà trọ chơi điện thoại hoài cũng chán, hên hò thì tốn kém. Thời gian tham gia HĐXH là thời gian em được trò chuyện, được chia sẻ, được giao lưu với bạn bè, với tập thể nhiều hơn nên em rất thích tham gia*”.

Xếp hạng hai về mức độ ảnh hưởng là yếu tố “Tính trách nhiệm” (ĐTB = 3,91) và mức độ ảnh hưởng này ở mức độ “khá”. Tất cả các khách thể mà chúng tôi phỏng vấn đều cho rằng, tính trách nhiệm có ảnh hưởng rất nhiều đến tích tích cực trong tham gia HĐXH của sinh viên. Một sinh viên đang giữ chức vụ Bí thư chi đoàn của lớp chia sẻ “*Qua thực tế công tác em nhận thấy tính trách nhiệm có ảnh hưởng đến tích tích cực trong HĐXH của các bạn vì có trách nhiệm thì các bạn sẽ có ý thức hơn khi thực hiện nhiệm vụ được phân công, luôn muốn hoạt động mình tham gia có kết quả tốt nhất*”.

Tiếp đến có thứ hạng thấp nhất là yếu tố “Động cơ tham gia” (ĐTB = 3,62). Động cơ là cái thúc đẩy chúng ta hoạt động và trong việc tham gia HĐXH thì động cơ thúc đẩy sinh viên tham gia đó chính là vì muốn giúp đỡ cho những người không may mắn, khó khăn, vì thành tích cá nhân, vì thành tích tập thể. Trong đó động cơ tham gia “*Vì muốn giúp đỡ những người không may mắn, khó khăn*” chiếm thứ hạng cao nhất (ĐTB = 4,00). Xếp hạng hai về mức độ ảnh hưởng là động cơ “*Vì thành tích cá nhân*” (ĐTB = 3,45) và sau cùng là “*Vì thành tích tập thể*” đạt thứ hạng ba (ĐTB = 3,40). Như vậy, thành tích cá nhân và thành tích tập thể chưa phải là động cơ ảnh hưởng đến các bạn nhất, thôi thúc các bạn tham gia mạnh mẽ nhất. Khảo sát trên một lần nữa cho chúng ta thấy: Đối với các bạn sinh viên, điều đầu tiên các bạn hướng đến khi tham gia các hoạt động có thể vì mục đích được điểm rèn luyện, có thể vì mục đích cá nhân. Tuy nhiên điều này chưa phải là điều duy nhất, điều ảnh hưởng nhất, điều thôi thúc các bạn hoạt động tích cực nhất. Điều này cho thấy cần phải có biện pháp hướng mục đích tham gia HĐXH của sinh viên đến cộng đồng, giúp sinh viên hiểu rõ những ý nghĩa lợi ích mà HĐXH mang đến cho bản thân, cho xã hội.

* Xét mức độ ảnh hưởng của các yếu tố thuộc nhóm yếu tố khách quan:

Như đã đề cập đến ở phần trên, nhóm yếu tố khách quan chỉ ảnh hưởng ở mức độ “trung bình”, trong đó yếu tố về “*Cách thức tổ chức các HĐXH của Đoàn, Hội sinh viên*” là yếu tố có thứ hạng cao nhất (ĐTB = 3,51). Chia sẻ lý do vì sao yếu tố này có ảnh hưởng đến việc tham gia HĐXH của sinh viên, một sinh viên

hiện đang giữ chức vụ cán bộ Đoàn khoa CB4 chia sẻ “*Em thấy yếu tố này rất ảnh hưởng bởi vì nếu chúng em tổ chức các hoạt động không tốt sẽ khiến các bạn thất vọng, xuống tinh thần và lần sau không muốn tham gia nữa*”. Sinh viên SV3 chia sẻ thêm “*Bên cạnh tiêu chí lựa chọn hoạt động nào bổ ích, em còn chú ý đến hình thức tổ chức, nếu hoạt động không hấp dẫn, không thu hút thì em cũng không tham gia*”.

Xếp hạng hai về mức độ ảnh hưởng là yếu tố “Truyền thông” (ĐTB = 3,44) và mức độ ảnh hưởng này ở mức độ “khá”. Truyền thông giúp sinh viên tiếp cận được các thông tin về HĐXH được tổ chức trong trường thông qua các kênh như trang web của trường, của Đoàn, Hội, nhóm trao đổi thông tin của lớp trên các nền tảng Zalo, Facebook... Ngoài ra, giúp sinh viên có hiểu biết thêm về ý nghĩa của HĐXH, mà còn giúp lan tỏa những giá trị nhân văn, những tấm gương tích cực, giúp các bạn có thêm niềm tin vào lợi ích mà HĐXH mang lại. Tiếp đến có thứ hạng thấp nhất là yếu tố “Tác động từ gia đình” (ĐTB = 2,95), mức ảnh hưởng chỉ đạt mức “trung bình”.

4.4. Một số biện pháp cụ thể

Căn cứ trên cơ sở lý luận về vai trò của tính tích cực, các mặt biểu hiện của tính tích cực, mối quan hệ giữa các mặt biểu hiện, đặc điểm tâm lý của sinh viên, các yếu tố ảnh hưởng đến tính tích cực và cơ sở thực tiễn là thực trạng tính tích cực trong hoạt động xã hội qua kết quả khảo sát, tổng hợp kiến nghị từ phía sinh viên. Chúng tôi đề xuất các biện pháp cụ thể như sau:

Tuyên truyền sâu rộng về ý nghĩa của hoạt động xã hội

Mục tiêu: Giúp tất cả các bạn sinh viên nhận thức rõ hơn, sâu sắc hơn về ý nghĩa của HĐXH, những giá trị lợi ích mang đến cho bản thân và cho cộng đồng, góp phần nâng cao nhận thức của sinh viên, qua đó gián tiếp nâng cao tính sẵn sàng chủ động tham gia và kiên trì nỗ lực vượt khó để hoàn thành tốt hoạt động.

Cách thức tiến hành

Thông tin đầy đủ đến sinh viên những quy định về đánh giá điểm rèn luyện, đánh giá một phần thông qua việc tham gia các HĐXH, và quy định về quyền và nhiệm vụ của sinh viên khi theo học tại trường. Một trong những nhiệm vụ đó là tham gia các hoạt động tình nguyện, các HĐXH vì cộng đồng phù hợp với năng lực và sức khỏe của bản thân. Thông tin về những ý nghĩa của HĐXH, những giá trị lợi ích mang đến cho bản thân và cho mọi người qua việc tham gia HĐXH.

Tổ chức các buổi trò chuyện, trao đổi thông tin về hoạt động với các bạn sinh viên trước và sau quá trình tổ chức các HĐXH. Trò chuyện trước hoạt động là để các bạn hiểu được mục đích, ý nghĩa mà hoạt động hướng đến, sau khi kết thúc hoạt động là để các bạn biết được những giá trị mà hoạt động mang đến cho cá nhân, cho tập thể và cho cộng đồng.

Mời diễn giả, các nhân vật truyền cảm hứng đến giao lưu, chia sẻ những kinh nghiệm, kỹ năng cần thiết trong quá trình tham gia HĐXH và thuyết phục sinh viên thông qua việc tuyên truyền ý nghĩa HĐXH.

Nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội của thanh niên sinh viên

Mục tiêu: Giúp các bạn sinh viên nhận thấy vai trò trách nhiệm, giá trị của cá nhân đối với cộng đồng, để bản thân cảm thấy niềm vui và hạnh phúc khi được cống hiến sức trẻ, góp phần mang lại những giá trị tích cực cho xã hội.

Cách thức tiến hành

Cung cấp cho sinh viên kiến thức về hệ thống các giá trị mà người sinh viên cần có trong giai đoạn hiện nay.

Bộ phận tổ chức các HĐXH cần chú trọng ngay từ đầu công tác vận động, khích lệ các bạn sinh viên tham gia HĐXH. Người làm công tác này, ngoài việc cho sinh viên biết ý nghĩa hoạt động, còn cần phải cho đối tượng nhận thấy tầm quan trọng và vai trò quyết định của họ đối với thành quả hoạt động, để các bạn có thể thấy được giá trị của mình đối với tập thể, đối với cộng đồng qua có nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội, cảm thấy bản thân cần làm nhiều việc tốt hơn nữa, hoàn thành tốt hơn nữa nhiệm vụ được phân công.

Vận dụng linh hoạt các phương thức truyền thông, tạo niềm tin vào tính hiệu quả của HĐXH

Mục tiêu: Giúp các bạn sinh viên tiếp cận nguồn thông tin về hoạt động dễ dàng, thấy được những thành quả, lợi ích mà HĐXH đem đến cho cộng đồng thông qua các phương tiện truyền thông, có thêm niềm tin để tham gia, để cố gắng hoàn thành hoạt động ở mức độ cao.

Cách thức tiến hành

Tùy theo nội dung thông tin cần cung cấp mà các đơn vị tổ chức linh hoạt lựa chọn phương tiện thích hợp. Trong bước đầu của việc vận động các bạn sinh viên tham gia thì chúng ta có thể vận động các bạn trực tiếp trên lớp, thông tin chi tiết hoạt động trên các kênh thông tin của nhóm, lớp, trường.

Cần thường xuyên cung cấp những thông tin, hình ảnh, đoạn phóng sự ngắn về quá trình hoạt động và thành quả hoạt động để các bạn có thêm niềm tin vào tính hiệu quả của HĐXH.

Thường xuyên đổi mới cách thức tổ chức các hoạt động xã hội

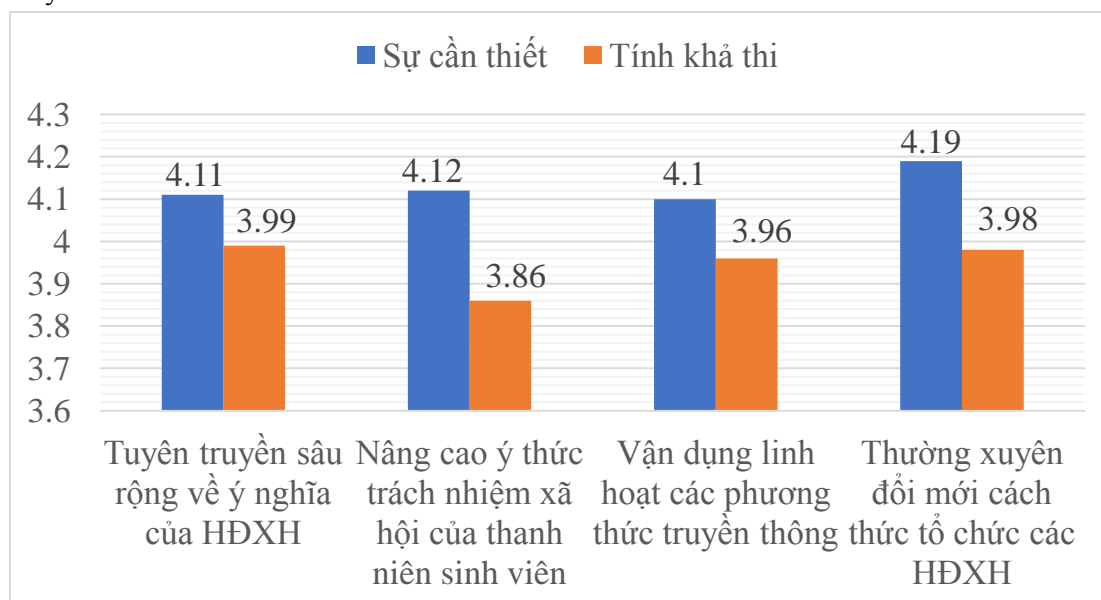
Mục tiêu: Thu hút các bạn sinh viên tham gia HĐXH nhiều hơn nữa, phát huy hơn nữa tính tích cực trong quá trình tham gia hoạt động.

Cách thức tiến hành

Khảo sát lấy ý kiến đánh giá của sinh viên về hiệu quả tổ chức các hoạt động xã hội. Cán bộ Đoàn, Hội quan tâm đến những kiến nghị của các bạn, từ đó có cơ sở tổ chức các hoạt động phù hợp với nhu cầu thực tế của sinh viên.

Khuyến khích sinh viên tham gia đóng góp ý tưởng xây dựng chất lượng tổ chức hoạt động xã hội, khen thưởng những ý tưởng hay, sáng tạo, có thể áp dụng vào thực tế.

Tạo thêm nhiều hình thức tham gia mới lạ, hấp dẫn, không bị khuôn mẫu từ các hoạt động trước đây. Các biện pháp đề xuất ở trên chỉ phát huy hiệu quả khi nó phù hợp với nhu cầu thực tế tham gia HĐXH của sinh viên. Chính vì vậy, khảo sát số liệu thực tế về sự cần thiết, khả thi của các biện pháp được đề xuất có ý nghĩa quan trọng nhằm xác định tính hiệu quả của các biện pháp này. Kết quả khảo sát thể hiện trong biểu đồ dưới đây:

Biểu đồ 3. Mức độ cần thiết và khả thi của các biện pháp

Biểu đồ 3 cho thấy, tất cả các biện pháp đề xuất đều được đánh giá đạt ở mức độ “cần thiết” và “khả thi”. Như vậy, những biện pháp được đề xuất đều hoàn toàn có cơ sở áp dụng vào trong công tác vận động và tổ chức các HĐXH tại các trường Đại học góp phần phát huy tích cực trong HĐXH của sinh viên.

5. KẾT LUẬN

Bài báo đã khái quát, hệ thống hóa các vấn đề lý luận liên quan đến tính tích cực trong HĐXH của sinh viên, cung cấp thông tin về quá trình tiến hành khảo sát thực trạng, các yếu tố ảnh hưởng tính tích cực trong HĐXH của sinh viên Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh. Kết quả nghiên cứu cho thấy mức độ tích cực trong HĐXH của sinh viên đạt mức độ khá, tuy nhiên mức độ tính tích cực biểu hiện qua 3 mặt có sự chênh lệch nhau. Trong đó mặt nhận thức về mục đích tham gia, ý nghĩa HĐXH đạt mức độ “khá”, cao hơn nhiều so với 2 mặt còn lại là mặt sẵn sàng chủ động và mặt kiên trì nỗ lực vượt khó (chỉ đạt mức “trung bình”). Tính tích cực trong HĐXH của sinh viên chịu ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố chủ quan và khách quan, đòi hỏi cần thiết có những biện pháp khả thi phát huy tính tích cực trong HĐXH của sinh viên, cụ thể là:

- Tuyên truyền sâu rộng về ý nghĩa của hoạt động xã hội
- Nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội của thanh niên sinh viên.

- Vận dụng linh hoạt các phương thức truyền thông, tạo niềm tin vào tính hiệu quả của hoạt động xã hội.
- Thường xuyên đổi mới cách thức tổ chức các hoạt động xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Dũng, V. (2008). *Từ điển Tâm lý học*. Hà Nội: Nxb Từ điển bách khoa.

Hà, P.M. (2017). *Tính tích cực tham gia hoạt động xã hội của người lao động*. Hà Nội: Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.

Son, H. V, Hân, L.T, Mai, T.T.T, Thy, N.T. U. (2013). *Tâm lý học đại cương*. Thành phố Hồ Chí Minh: Nxb Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

Son, H. V, Tú, N.T, Quân, B.H, Hiếu, N.H.K. (2011). *Giáo trình Tâm lý học giao tiếp*. Thành phố Hồ Chí Minh: Nxb Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

Thùy, L. T. (2019). *Tính tích cực tham gia các hoạt động xã hội của người lao động ở một số khu công nghiệp các tỉnh phía Bắc*. Luận án Tiến sĩ tâm lý học. Chuyên ngành Tâm lý học. Đại học quốc gia Hà Nội. Trường Đại học Khoa học xã hội và nhân văn. Hà Nội.

Ngày nhận bài: 04/10/2021

Ngày chấp nhận đăng: 16/12/2021